

Mūkusalas iela 46, Rīga, LV-1004, tālr. 29425176, e-pasts info@latvijasbiogaze.lv,
www.latvijasbiogaze.lv

LR Ekonomikas ministrijai

13.04.2021 Nr. 02-04/21

Par Grozījumiem Ministru kabineta 2020.gada 2.septembra noteikumos Nr.560 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī par cenu noteikšanas kārtību un uzraudzību” (VSS-38)

Biedrība “Latvijas biogāzes asociācija”, turpmāk tekstā – LBA, ir iepazinusies ar Grozījumiem Ministru kabineta 2020.gada 2.septembra noteikumos Nr.560 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, kā arī par cenu noteikšanas kārtību un uzraudzību” (VSS-38) un vēlas izteikt savu viedokli un priekšlikumus.

Kaut arī daļa no LBA iepriekš sniegtajiem priekšlikumiem ir pilnībā vai daļēji ņemta vērā aktuālajā MK noteikumu Nr. 560 grozījumu redakcijā (turpmāk tekstā – Grozījumi), tomēr virkne ļoti būtisku punktu nav ņemti vērā. Līdz ar to, lielā daļā gadījumu, atbalstīto priekšlikumu iekļaušana ir tikai “kosmētiska” Grozījumu koriģēšana, jo pēc būtības LBA norādītie problēmjaucājumi netiek risināti. Vēl vairāk: aktuālajos Grozījumos ir nākuši klāt vēl daži jauni punkti, kas ir klajā pretrunā ar uzņēmēju tiesisko paļāvību, jo vērsas pret tiem ar retroaktīvu spēku. Tāpēc LBA

KATEGORISKI NORAIDA ŠĀDU GRZOĪJUMU TĀLĀKVIRZĪŠANU APSTIPRINĀŠANAI LR MINISTRU KABINETĀ UN AICINA EKONOMIKAS MINISTRIJU ATKĀRTOTI IZVĒRTĒT IEPRIEKŠ SNIEGTOS LBA PRIEKŠLIKUMUS, IEBILDES UN ZEMĀK SNIEGTOS PASKAIDROJUMUS

LBA komentāri un skaidrojumi par Grozījumiem pievienoto Izziņu:

Izziņas punkts nr.p.k.	LBA komentāri un skaidrojumi
23	<p>LBA ierosinājums papildināt MKN Nr. 560 30. punktu.</p> <p>LBA ierosinājums nav ņemts vērā, pamatojot to sekojoši: “Vēršam uzmanību, ka Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai 2012/27/ES ir divi pielikumi ar atšķirīgiem mērķiem. Direktīvas II Pielikumā iekļauti nosacījumi, lai koģenerācijas iekārtas uzskatītu par atbilstošām augstas efektivitātes koģenerācijai. Iekārtas atbilst augstas efektivitātes koģenerācijai, ja ir sasniegts noteikts primāro energoresursu ietaupījums (PEI), kas koģenerācijas stacijām ar uzstādīto elektrisko jaudu līdz 1 MW ir noteikts minimāls, t.i. 1%. Savukārt, Direktīvas I Pielikumā ir iekļauts koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas aprēķins, kurā tiek ņemts vērā lietderīgās siltumenerģijas daudzums. Skaidrojam, ka, lai nodrošinātu lietderīgu siltumenerģijas izmantošanu, Elektroenerģijas tirgus likums paredz, ka no visām koģenerācijas stacijām obligātā iepirkuma ietvaros tiek iepirkta tikai tā elektroenerģija, kas saražota koģenerācijā.”</p>

Uz šo LBA iebilst un paskaidro:

1) par koģenerācijas stacijām biogāzes stacijas cenšas pārveidot līdz ar MK Nr. 560 ieviešanu. Līdz šo noteikumu izveidošanai, biogāzes stacijās, kuras regulē šie noteikumi, pāri palikušo siltumenerģiju varēja izmantot daļēji, visa elektroenerģija netika saražota koģenerācijā, bet ražotāji saņēma obligātā iepirkuma atbalstu saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likumu. Un tas bija iespējams, jo atbalsts tika saņemts par elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem, nevis elektroenerģijas ražošanu koģenerācijā. Tāpat obligātā iepirkuma atbalstu savulaik saņēma arī koģenerācijas stacijas ar jaudu virs 4 MW, neražojot elektroenerģiju koģenerācijā (Elektroenerģijas tirgus likuma 28.¹ panta 2¹ daļa),

2) Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2012/27/ES divi pielikumi nav ar atšķirīgiem mērķiem, bet ir pakārtoti viens otram. Ja I pielikums nosaka metodi, kā aprēķināt koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas apjomu, tad II nosaka metodi, kā, zinot šo koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas apjomu, noteikt primārās enerģijas ietaupījumu. Atkarībā no primārās enerģijas ietaupījuma elektroenerģijas un siltumenerģijas ražotājs tiek vai netiek kvalificēts kā augstas efektivitātes koģenerācijas. Spriežot pēc direktīvas 2012/27/ES 10.apsvēruma, direktīvas mērķis ir sasniegt primārās enerģijas patēriņā ietaupījumu. Tikai direktīvas II pielikumā aprakstītā metode var atbildēt, vai ir sasniegts primārās enerģijas ietaupījums, kas ir šīs direktīvas mērķis. Saskaņā ar šīs pašas 2012/27/ES direktīvas 14.pantu dalībvalstīm ir jāatskaitās par sasniegtajiem rezultātiem,

3) LBA priekšlikums noteikt izņēmumu mazas jaudas elektrostacijām (līdz 1 MW) ir pilnīgā saskaņā ar direktīvas 2012/27/ES 40. apsvērumu, kas paredz, ka “Būtu jāņem vērā koģenerācijas un centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas nozaru īpašā struktūra, kas ietver daudzus mazus un vidējus ražotājus, it īpaši pārskatot administratīvās procedūras, kas jāievēro, lai saņemtu atļauju koģenerācijas jaudas vai saistītu tīklu ierīkošanai, piemērojot principu “vispirms domāt par mazākajiem””.

4) ņemot vērā, ka Ministru kabinets saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 29. panta ceturto daļu nosaka kritērijus obligātā iepirkuma tiesību saņemšanai, tad Ministru kabinetam ir jāspēj nodrošināt, ka Direktīvā minētās augstas efektivitātes koģenerācijas stacijas drīkst darboties un saņemt atbalstu, pat ja pilnīgi visa elektroenerģija atsevišķos gada periodos netiek ražota koģenerācijā saskaņā ar 2012/27/ES direktīvas I pielikumu. Tas pamatojams ar to, ka šīs Direktīvas 14.panta 11.punkts paredz, ka: “Dalībvalstis nodrošina, ka jebkāds pieejamais koģenerācijas atbalsts tiek piešķirts tikai tad, ja elektroenerģija tiek ražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā un siltuma pārpalikums tiek lietderīgi izmantots, lai panāktu primārās enerģijas ietaupījumu. Publiskajam atbalstam koģenerācijai un centralizētās siltumapgādes ražošanai un tīkliem attiecīgā gadījumā piemēro noteikumus par valsts atbalstu.” – tātad kritērijs atbalstam ir tas, ka **elektroenerģija tiek ražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā nevis koģenerācijā**, kā to min Ekonomikas Ministrija. Nosakot prasību, ka valsts atbalsts (obligātais iepirkums) tiek piemērots tikai koģenerācijas režīmā ražotai elektroenerģijai saskaņā ar Direktīvas I pielikumu, faktiski **tiek izvirzītas augstākas prasības nekā to paredz Direktīva**, tādējādi diskriminējot, nostādot nelabvēlīgāka pozīcijā potenciālos atbalsta saņēmējus. It īpaši tas būtu attiecināms uz MK noteikumu Nr 560 regulētajām stacijām, kurām šīs direktīvas prasības piemērotas tikai ar 2020. gadu, kas ir pretrunā ar Direktīvas 35.apsvērumu, kas paredz, ka tikai jaunām vai būtiski atjaunotām elektroenerģijas ražošanas iekārtām jāatbilst augstas efektivitātes koģenerācijas raksturojumam.

5) Šīs izziņas 2.punktā Ekonomikas Ministrija Finanšu Ministrijai ir norādījusi, ka uz MK noteikumu Nr 560 stacijām atbalsta saņemšanai nevajadzētu attiecināt atbilstības prasību “augstas efektivitātes koģenerācijai”, lai saņemtu valsts atbalstu: “..Atbilstoši EK lēmumam Latvijā īstenotā atbalsta sistēma būtībā sastāv no diviem atbalsta veidiem – atbalsta atjaunojamās enerģijas ražošanai un atbalsta augstas efektivitātes koģenerācijai. Katram no šiem atbalsta veidiem ir atšķirīgi mērķi un saņemšanas nosacījumi, tādējādi jau atbalsta ieviešanas sākumposmā tika pieņemti

	<p>atsevišķi MK noteikumi - atbalstam atjaunojamās enerģijas ražošanai (šobrīd spēkā esošie MK noteikumi Nr. 560) un atbalstam enerģijas ražošanai augstas efektivitātes koģenerācijā (šobrīd spēkā esošie MK 2020. gada 2. septembra noteikumi Nr. 561 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, uzraudzību un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 561)). Ņemot vērā minēto, uzskatām, ka MK noteikumos Nr. 560 tāpat kā līdz šo MK noteikumu pieņemšanai spēkā bijušajos MK noteikumos Nr. 262, nav jāietver normas par elektrostaciju, kas ražo elektroenerģiju no atjaunojamiem resursiem, atbilstību augstas efektivitātes koģenerācijas definīcijai, jo atbalsts, kas tiek sniegts saskaņā ar šiem MK noteikumiem, neparedz atbalstu augstas efektivitātes koģenerācijai. Tātad secināms, ka EM ieskatā MK noteikumu Nr. 560 elektrostacijas nesaņem atbalstu kā augstas efektivitātes koģenerācija, bet, tāpēc, ka ražo enerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, kā tas ir norādīts citātā minētajā EK lēmumā. Tomēr faktiski izdotie MK noteikumi Nr. 560 paredz saglabāt visas tās prasības, kas paredz enerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, papildinot tās ar prasībām ražot elektroenerģiju koģenerācijā – MK noteikumu Nr. 560 30.punkts. Noteikumu izstrādātājam ir jāapzinās, ka elektrostacijai gada griezumā izstrādājot visu elektroenerģiju koģenerācijā atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES I pielikumam, sasniegtais primārās enerģijas ietaupījums vairākkārtīgi pārsniegs 10% primārās enerģijas ietaupījuma sliekšni, kas kvalificē koģenerācijas staciju par “augstas efektivitātes koģenerāciju”. Izmantojot references vērtības biogāzei (G12), kas norādītas MK noteikumos Nr. 294 “Koģenerācijas staciju saražotās primārās enerģijas ietaupījuma aprēķināšanas kārtība” 2.pielikumā, piemēram, ja elektrostacijā ar uzstādīto elektrisko jaudu 1.9 MW gadā tiek saražotas 16000 MWh lietderīgas siltumenerģijas un 15200 MWh elektroenerģijas, patērējot 41625 MWh kurināmā, tad visas 15200 MWh elektroenerģijas ir jāuzskata par saražotām koģenerācijā, jo stacijas kopējā efektivitāte ir prasītie 75%. Ar šiem pašiem datiem – primārās enerģijas ietaupījums tajā pašā periodā ir 25.0%, kas ir ievērojami vairāk nekā 10%, kas ir “augstas efektivitātes koģenerācijas” sliekšnis. Mazas jaudas stacijās pārlietu augstās prasības ir vēl izteiktākas – 0.9 MW jaudas stacijā gadā saražojot 7950 MWh lietderīgās siltumenerģijas, 7200 MWh elektroenerģijas, patērējot 20236 MWh kurināmā sasniegs 75% efektivitāti, kas minēta MK noteikumu Nr. 560 31.2.2. punktā. Tajā pašā laikā pie šādiem rādītājiem primārās enerģijas ietaupījums ir tie paši 24.4%, kur direktīva prasa 1.0%! Tātad MK noteikumos Nr. 560 30.punktā iekļautā prasība nonāk klajā pretrunā ar EM atbildi Finanšu Ministrijai – MK noteikumi Nr. 560 noteikumi ne tikai ietver normas, kas nodrošinātu atbilstību augstas efektivitātes koģenerācijai, bet pat vēl stingrākas prasības lietderīgai siltumenerģijas izmantošanai, kaut arī šo noteikumu mērķis ir regulēt un veicināt enerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem.</p> <p>LBA ir atvērta dialogam un sniegt palīdzību EM veikt primārās enerģijas ietaupījuma aprēķinus dažādu jaudu un veidu elektrostacijām, jo aprēķina rezultāts nedaudz atšķirsies atkarībā no faktiskās efektivitātes katrā stacijā. LBA ieskatā nerodas arī pretruna ar Elektroenerģijas Tirgus likumu, jo <u>nosacījumus pēc kuriem ražotājs saņem atbalstu par tīklā nodoto elektroenerģiju nosaka Ministru kabinets.</u></p> <p>Ar iepriekšminēto papildinot 29.janvāra vēstulē Nr. 03-01/21 minētos argumentus, lūdzam atrast iespēju ņemt vērā piedāvātos grozījumus MK noteikumu Nr 560 30.punktā.</p>
36	<p>LBA ierosinājums vienotajā tehnoloģiskajā ciklā neietvert siltumenerģiju, kas patērēta organisko vielu sadalīšanai fermentācijas tvērtēs.</p> <p>Šis LBA ierosinājums nav ņemts vērā, pamatojot to sekojoši “<i>Skaidrojam, ka saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 31.5 panta deleģējumu noteikumu projektā ir jāizstrādā “elektrostacijas darbības vienotā tehnoloģiskā cikla principa piemērošanas nosacījumus un kārtību”, nenorādot konkrētas stacijas robežas.</i></p>

	<p><i>Savukārt, elektrostacijas darbības vienotā tehnoloģiskā cikla princips paredz, ka enerģija tiek ražota noteiktā tehnoloģiskajā procesā vienas elektrostacijas ietvaros un šo procesu nodrošina tehnoloģiski saistītas iekārtas atbilstoši Būvniecības valsts kontroles birojam iesniegtajām aktuālajām elektroenerģijas, siltumenerģijas un kurināmā padeves pieslēguma shēmām. Ekonomikas ministrijas ieskatā arī kurināmā sagatavošana ir daļa no tehnoloģiskā procesa.”</i></p> <p>1) LBA ir vairākkārtīgi aicinājusi EM skaidrot, kā tās redzējums sakrīt ar direktīvu par energoefektivitāti 2012/27/ES, kas skaidri un gaiši pasaka, ka koģenerācija ir siltumenerģijas un elektroenerģijas vai mehāniskās enerģijas vienlaicīga ražošana vienā procesā. Biogāzes elektrostacijās izvietotās koģenerācijas stacijas <u>nav tehnoloģiski sasaistītas ar kurināmā veidu</u>. Tās siltumenerģijas un elektroenerģijas vai mehāniskās enerģijas ražošanai tikpat labi var izmanto dabas gāzi vai dīzeļdegvielu, propānu u.c. degvielas veidus.</p> <p>2) LBA norāda, ka nepārstrādājot organiskās vielas fermentācijas tvertnēs tās radītu metāna emisijas un citas siltumnīcas efektu izraisošās gāzes (SEG) (brīvā dabā noārdoties mēsliem, dūņām, augu atliekām utml). Ja biogāzes stacijas visas būs slēgtas, tad, lai samazinātu SEG emisijas nāksies darbināt, piemēram, atkritumu sadedzināšanas iekārtas, kurās tiks patērēts kurināmais, lai šos atkritumus izžāvētu priekš sadedzināšanas. Tātad jau šobrīd šo atkritumu pārstrāde ir ekonomiski pamatojams siltumenerģijas izlietojums, kas ir prasība, nosakot, kāds patēriņš ir lietderīgs – MK noteikumu Nr. 560 50.1. punkts un “lietderīgā siltuma” definīcija direktīvas 2012/27/ES 2.pantā.</p> <p>3) uz nepieciešamību fermentācijas tvertnēs patērēto siltumenerģiju ieskaitīt kā lietderīgu norāda arī Zemkopības Ministrija (izziņas 8. un 43.punkts), LASUA (izziņas 17.punkts) un VARAM (izziņas 31.punkts). Pretruna ar Elektroenerģijas tirgus likumu (skat EM atbildi izziņas 17.punktā) tiek radīta tikai tāpēc, ka EM pēc saviem ieskatiem pievieno koģenerācijas iekārtām kurināmā sagatavošanas iekārtas.</p> <p>4) Kādas iekārtas un infrastruktūra būtu ietveramas vienotajā tehnoloģiskajā ciklā, nosaka EM, nevis ETL. Kā jau minēts koģenerācijas iekārtas var pārvietot uz citu vietu un tās spēs ražot siltumenerģiju un elektroenerģiju, neatkarīgi no kurināmā veida. EM ir iespējas labot situāciju, sašaurinot vienotā tehnoloģiskā cikla iekārtu ietvaru, tādā veidā ņemot vērā daudzu organizāciju iebildumus. LBA ieskatā biogāzes elektrostacijā no koģenerācijas iekārtām neatdalāmas iekārtas ir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) turbīnas; 2) ģeneratori; 3) dūmgāzu aizvadīšanas iekārtas; 4) saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas nodošanas iekārtas; 5) citas iekārtas, palīgiekārtas un infrastruktūras objektus un to pieslēgumu punktus koģenerācijas stacijas tehnoloģiskā procesa nodrošināšanai; 6) palīgtelpas koģenerācijas stacijas tehnoloģiskā procesa nodrošināšanai.
56	<p>LBA ierosinājums grozīt MKN Nr. 560 6.pielikuma 9.4. punktā doto formulu.</p> <p>LBA ierosinājums daļēji ņemts vērā, pamatojot to sekojoši: “Aktualizētajā noteikumu redakcijā ekspluatācijas izmaksu līmeņatzīmes ir noteiktas, izmantojot precizētu iepriekšējo ekspluatācijas izmaksu aprēķinu modeli. Iepriekšējais modelis ir precizēts saskaņā ar SIA “Smart Continent” pētījumā minētajām atziņām, no ekspluatācijas izmaksām izņemot potenciāli dublējošās pozīcijas.”</p> <p>LBA pozitīvi vērtē, ka Ekonomikas ministrija ir daļēji ņēmusi vērā LBA lūgumu un palielinājusi attiecināmās ekspluatācijas izmaksas no nepieņemamajiem 4% uz 6% no sākotnējām izmaksām.</p> <p>Ņemot vērā, ka LBA norādīja, ka KPMG pētījumā tika konstatēts, ka ekspluatācijas izmaksas nozarē atbilst vidēji 8% (skatīt LBA 29.janvāra vēstuli 03-01/21 Ekonomikas Ministrijai), tad EM ir bez jēlkāda pamatojuma izlēmusi par labu 6%, acīmredzot, ar aprēķinu, ka tas atbildīs zemākajām ekspluatācijas izmaksām</p>

	<p>nozarē. Tajā pašā laikā paliek absolūti neskaidrs, kā piedāvātā IRR aprēķina metode atbildīs patiesajai situācijai, ja nekādā veidā netiks kompensētas darbinieku, administrācijas, traktortehnikas u.c. izmaksas, kas ir neatņemamas no elektrostacijas darbības. Ja šos izdevumu posteņus nav iespējams iekļaut izdevumu formulā noteikumu 6.pielikuma 9.5. punkta norādītajā formulā, tad kā alternatīvu piedāvājam papildināt noteikumu anotāciju, norādot, ka kurināmā izmaksām ir jāietver šos izdevumu posteņus, ko pamato ar pārbaudāmiem dokumentiem – algu izmaksas, traktortehnikas līzings maksājumi, degvielas izdevumi utml.</p> <p>LBA ieskatā šie izdevumi aptuveni atbilst 2% no sākotnējām investīcijām, kas tika norādīts arī iepriekšminētajā janvāra vēstulē.</p>
57	<p>LBA ierosinājums samazināt aprēķinā izmantoto koģenerācijas iekārtas lietderības koeficientu.</p> <p>LBA ierosinājums daļēji ņemts vērā, pamatojot to sekojoši: “Skaidrojam, ka Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvā 2012/27/ES ir noteikts minimālais koģenerācijas stacijas lietderības koeficients, kurš stacijai jāsniedz strādājot pilnā koģenerācijas režīmā, neatkarīgi no izmantotā kurināmā. IRR aprēķinā tiek ņemts vērā SIA Smart Continent pētījumā ieteiktais vidējais lietderības koeficients biomasas un biogāzes koģenerācijas stacijām. Vienlaikus ir saglabāta iespēja IRR aprēķinos izmantot faktiskos stacijas darbības rādītājus, izņemot ekspluatācijas izmaksas, kuras ir noteiktas ar līmeņatzīmi.”</p> <p>Lai arī LBA vērtē pozitīvi iespēju atsevišķiem ražotājiem kurināmā izmaksu aprēķinam izmantot faktiskos datus, tomēr vairākiem ražotājiem ir būtiski, lai kurināmā apjoma aprēķins būtu nosakāms pēc iespējas tuvāk patiesajam. Tas it īpaši skars mazās biogāzes stacijas, kas atrodas blakus fermām tipiski ar mazākas jaudas koģenerācijas iekārtām un nespēju uzņēmuma struktūras dēļ noteikt faktisko kurināmā cenu ($C_{kur,t}^i$), jo nebūs iespējams uzrādīt attaisnojuma dokumentus par izejvielām, kas iegūtas turpat saimniecībā uz vietas. Mazākas jaudas koģenerācijas iekārtām ir raksturīga zemāka efektivitāte nekā tehnoloģijām ar iekārtu jaudu, kas mērāma vairākos megavatos. Vēlamies norādīt, ka SIA Smart Continent pētījumā tiek atzīts, ka “faktiskie lietderības koeficienti var atšķirties” un “tos ir iespējams palielināt izmantojot tādas tehnoloģijas kā siltummaiņi un siltumsūkņi” – siltumsūkņus nozarē praksē nelieto. Savulaik uz LBA pieprasījumu arī EM ir norādījusi, ka neatbalsta koģenerācijas staciju papildināšanu ar organiskā renkina ciklu (ORC) (kas ražotu papildu elektroenerģiju), jo elektrostacijas kopējā lietderība netiktu palielināta, jo ORC siltumenerģijas patēriņš tiktu uzskatīts par pašpatēriņu, kas pie pašreizējā regulējuma neceļ elektrostacijas lietderību.</p> <p>LBA atkārtoti lūdz grozīt MKN Nr. 560 6.pielikuma 10.punktā noteikto koeficientu, kas raksturo biomasas un biogāzes koģenerācijas stacijas vidējo efektivitāti no 0,80 uz 0,75, jo nedz SIA Smart Continent, nedz Ekonomikas Ministrija nespēj rast pamatotu argumentu, kāpēc izvirzīt augstākas prasības nekā tas noteikts Direktīvā.</p>
58	<p>Ierosinājums par nelikumīgi saņemta valsts atbalsta atgūšanu.</p> <p>LBA ierosinājums nav ņemts vērā, pamatojot to sekojoši: “MK noteikumu projekta normas izstrādātas, izpildot Elektroenerģijas tirgus likuma (ETL) 31.2 panta pirmajā daļā noteikto, ka Ministru kabineta noteiktā atbildīgā iestāde organizē to elektroenerģijas ražotāju, kuri obligātā iepirkuma tiesības, darbības uzraudzību un kontroli, nodrošinot pārkompensācijas novēršanu, pieņemot lēmumu par valsts atbalsta apturēšanu vai lēmumu par piešķirto tiesību atcelšanu, elektroenerģijas ražotāju nepamatoti vai nelikumīgi saņemtā valsts atbalsta atgūšanu. Savukārt minētā panta trešā daļa noteic, ka, lemjot par piešķirto tiesību atcelšanu, vienlaikus</p>

izlemjams jautājums par pienākuma uzlikšanu elektroenerģijas ražotājam atmaksāt nepamatoti vai nelikumīgi saņemto valsts atbalstu.”

Lai arī ETL 31.2 pants paredz, ka Ministru kabineta noteiktā iestāde var lemt par nepamatoti vai nelikumīgi saņemta atbalsta atmaksu, tomēr LBA nemaina savu nostāju un uzskata, ka, atbalsts nav bijis nelikumīgs, ja tā pārmaxa ir radusies vēlāk izmainītas IRR aprēķina metodes dēļ. Tāpēc valsts nevar pieprasīt atmaksāt it kā nelikumīgi saņemtu atbalstu. Ja 2020.gadā un iepriekš ražotājs zināja un paļāvās, ka aprēķinātais IRR nodrošina, ka pārkompensācijas koeficients ir 1 vai tuvu tam, tad nevar būt tā, ka, mainot aprēķinu metodi, tik kardināli mainās situācija, ko ražotājs nevarēja nekādi iepriekš paredzēt un pielāgoties situācijai. Tādā veidā tiek pārkāpta ražotāju tiesiskā paļāvība un retroaktīvi tiktu piemērots konfiscējošs regulējums. LBA ieskatā ETL deleģētā pilnvara lemt par atbalsta atmaksu varētu attiekties uz citiem gadījumiem, kad ražotājs ir apzināti krāpies, lai gūtu lielāku atbalsta izmaksu.

Papildus tam LBA aicina izvērtēt:

1. Lūdzam svītrot MK noteikumu Nr. 560 piektā pielikuma (kvalitātes vērtēšanas kritēriji) 2. punktu: “*Komersants kopā ar iesniegumu ir iesniedzis dokumentus, kas apliecina enerģijas ražošanai nepieciešamo izejvielu esību vai piegādi, un izejvielu piegādes attālums nepārsniedz 50 km*”.
Pamatojums: 2010-2012. gados, piedaloties atlasē par tiesībām saņemt obligāto iepirkumu komersants izvērtēja biogāzes stacijas tuvumā (līdz 50 km) esošo organisko atkritumu, mēsļu un zaļās biomasas pieejamību. No 2022. gada 1. janvāra, stājoties spēkā MK noteikumu nr. 560 punktiem 13.-15., mainās izejvielu struktūra: iepriekš izmantotā, tuvumā iegūstamā, zaļā biomasā tiks aizstāta ar organiskajiem atkritumiem un mēsliem. Ražotāji jau tagad informē, ka šādas normas atstāšana spēkā tiem liedz savākt un utilizēt pārtikas uzņēmumu atkritumus un atlikumus tikai tāpēc, ka attālums no biogāzes iekārtas līdz rūpnīcām ir lielāks nekā 50 km. LBA uzskata, ka ieviešot šādu izejvielu strukturēšanas normu, bet atstājot spēkā 5. pielikuma 2. punktu, ir pārkāptas komersantu tiesības, kropļota konkurence un pats galvenais: bremsēta efektīva atkritumu apsaimniekošana un līdz ar to bremsēta klimata politikas realizācija.
2. Lūdzam izvērtēt Grozījumos noteiktos dažādos realizācijas vai ieviešanas termiņus. Šā brīža redakcijā termiņi ir par īsu un nebūs reāli izpildāmi:
 - 35.2 Komersants, kas ieguvis tiesības pārdot no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, reģistrē elektroenerģijas ražošanas iekārtu pārvades sistēmas operatora uzturētajā izcelsmes apliecinājumu reģistrā saskaņā ar Eiropas Enerģijas sertifikācijas izcelsmes apliecinājumu sistēmas prasībām ne vēlāk kā līdz 2021. gada 30. maijam
 - 74. Elektroenerģijas tirgus likuma pārejas noteikumu 52.punktā minētie elektroenerģijas ražotāji līdz 2021.gada 1. maijam iesniedz sistēmas operatoram, publiskajam tirgotājam un birojam šo noteikumu 25. punktā minēto principiālo pieslēguma shēmu.
 - 76. Komersants līdz 2021.gada 1.jūnijam iesniedz birojā šādu informāciju un dokumentus kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķina veikšanai
3. LBA nav izprotams no jauna ieviestais punkts:
“26. *Papildināt noteikumus ar 60.1 punktu šādā redakcijā:*
“60.1 *Ja biroja rīcībā nonākuši pierādījumi par pārkāpumiem, par kuriem atbilstoši attiecīgā laika periodā spēkā esošiem normatīvajiem aktiem ir bijis jāatceļ obligātā iepirkuma tiesības, bet tas nav ticis izdarīts, birojs mēneša laikā no fakta konstatēšanas pieņem lēmumu par obligātā iepirkuma tiesību atcelšanu kopš minētā pārkāpuma izdarīšanas brīža, vienlaikus pieņemot lēmumu par pienākumu mēneša laikā atmaksāt publiskajam tirgotājam nepamatoti saņemto valsts atbalstu, ko publiskais tirgotājs izmaksājis par visu periodu, kopš komersants valsts atbalstu saņēmis nepamatoti.*””

LBA uzskata, ka šāds punkts ir visprecīzākais piemērs likuma normu ieviešanai, kas darbojas ar retroaktīvu spēku, ignorējot pat visniecīgāko tiesisko paļāvību. Uzskatām, ka būtu nepieļaujami gadījumi, ja kāda ministrijas ierēdņa iepriekšējās nolaidības rezultātā tagad atbildība būtu jāuzņemas komersantam.

4. LBA kategoriski iebilst arī par Grozījumu 28. punktu:

“28. Papildināt noteikumus ar 61.¹ punktu šādā redakcijā:

“61.¹ Saņemtais atbalsts uzskatāms par nelikumīgu valsts atbalstu arī tad, ja:

61.¹ 1. nav ievērots šo noteikumu 11. punktā noteiktais nosacījums;...”.

LBA nepiekrīt, ka tagad varētu tikai 2020. gada 2. septembrī pieņemto normu par pamatlīdzekļu nolietojumu vēl papildināt ar punktu, ka gadījumos, ja elektrostacijas pamatlīdzekļu pilns nolietojums būtu iestājies vēl pirms 02.09.2020, obligātais iepirkums tiktu atzīts par nelikumīgu un atgūstamu.

Ar cieņu Andis Kārklīņš

Latvijas biogāzes asociācijas valdes pr-jis

Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.